Svatá Trojice

Původ materiálu
Petr Chlápek
Pořadí v lekci
58

Téma

- Ježíš čeká na své učedníky na hoře, kde začal celý jejich příběh.
- Odevzdává jim všechny lidi na světě, aby je přiváděli k Otci, učili je zachovávat, co učil, a křtili je do Božího jména: Otce — Syna — Ducha svatého.
- Mizí z očí, abychom jen nezírali, ale spoléhali vírou na moc Ducha, skrze kterého s námi bude na všech místech země a po všechny časy až do konce.

Cíle

- *Předškoláci*: Jako učitelé chceme malým dětem ukázat na Ježíšovu lásku, která je silnější než smrt. Když nás má někdo rád, tak pro něho také máme něco udělat. Děti by měly pochopit že láska druhých nás zavazuje. Měly by pochopit, že Ježíš odešel ze svého domu od Otce, který ho poslal k nám, za lidmi, aby nám pomohl. A teď se do něj vrací, ale jen proto, aby „nám udělal místo“ (J 14,2–3). Cílem je uvědomit si různé strany jedné věci.
- *Školáci a starší děti*: krom výše napsaného můžeme ještě přidat složitější nástavbu o vztazích v Trojici. Měli bychom společně prožít svou různost a současně silné společenství mezi sebou. Cílem je pochopit, co je silou, která drží různost pohromadě. Pokud je také odvaha a čas na přípravu pomůcek, je možné prozradit, že v Trojici je krásný vztah mezi Otcem–Synem–Moudrostí (podle Starého zákona; my říkáme Duch svatý). Cílem hodiny je poznání: Boží Láska nás drží pohromadě jako lidskou rodinu i jako Boží rodinu.
- *Otázka i podnět pro děti*: Co je to vzájemnost? Kde všude ji můžeme zažívat? Kde ji máme sami vytvářet (pro koho a s kým)? Cílem je poznání, že vzájemnost a provázanost s naším Bohem (skrze Trojici) a lidmi, je opravdovým jako cíl lidského života. Vzájemnost (dávání–přijímání, já–my, dýchání) je tím, co vytváří lásku. Láska je jediným cílem našeho života.

Pro učitele

- Bůh miluje různost a každý z nás je naprostým originálem, a přesto jsme před Bohem lidstvem, jakoby jedním Adamem a Evou k jeho obrazu. Muž — žena — dítě = člověk… Zdůraznit jednotu!
- Trojice znamená pro praktickou víru křesťana velké povzbuzení ke společenství a současně i k jednotě v církvi (sboru). Věřím = miluji = usiluji o krásný vztah k Bohu = k lidem, kteří mi byli darováni. Jsme různě obdarováni schopnostmi vidět, vnímat a dělat, a přitom nás svádí dohromady Boží láska, která dává všemu smysl.
- Heidelberský katechismus: „Když je pouze jeden Bůh, proč jmenuješ tři: Otce, Syna a Ducha svatého? Odpověď: Jmenuji tři, protože Bůh sám se takto zjevil ve svém Slově a tyto tři rozdílné osoby jsou přece jediný, pravý a věčný Bůh“.

Poznámky k příběhu

- Téma liturgického období je zakončení lidského příběhu Ježíše Krista (Betlém–Galilejská hora). Je dobré naznačit, čím vším Ježíš prošel jako člověk, čemu se musel také naučit a co přijal od Boha, svého Otce, čemu učil lidi.
- Cílem našeho vyučování bude myšlenka, že Bůh nás potkává, učí, buduje, dává nám naději i důvěru a nakonec nás přivádí vždy do místa, odkud už jdeme sami.
- Na druhou stranu neopomenout přítomnost Ducha svatého jako toho, kdo provází učedníky (nás) dál, aby nás vedl a učil dále být podobnými Ježíši, překonávat tak s Ježíšovým Duchem (svatým) zlo, které nám chce vzít naději.
- Umět dobře vyzdvihnout hlavní slovo Ježíšovo, které by si děti měly odnést z hodiny: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Hle, já s vámi jsem až do skonání věků“. Postavit tato slova do kontextu vyprávění z počátku Ježíšovy činnosti z Mt 4, kdy na poušti Ježíšovi nabízel veškerou moc ďábel. Ale tato moc se ukázala jako fiktivní a klamná. Skutečná moc patří Bohu, ne zlu. To by nemělo zapadnout (u starších dětí).
- Vyhnout se lze učení o svaté Trojici (u mladších a malých dětí). Na druhou stranu to může být to, na co celou dobu děti čekají. Doporučuji se zaměřit buďto na Trojici, anebo hovořit o vedení Božím.

K tématu období

Liturgicky patří toto období ještě do liturgického roku (advent–sv. Trojice), ale současně jím končí. Proto se sluší brát tuto neděli jako úplné vyvrcholení církevního roku. Další neděle až do Adventu budou jen mezidobím. Neděle svaté Trojice by měla připomínat všechno, co bylo pro naši spásu již učiněno a za co můžeme společně s dětmi poděkovat.

Úskalí

S nejmenšími dětmi je lépe nezabředávat do složitého tématu o Trojici a raději se soustředit na vyslání. Ukočírovat představivost dětí nemusí být bez následků.

Pravděpodobně se nám při výkladu o trojjediném Bohu nepodaří všem dětem vysvětlit, že nejsou „oni“ ale On. Několikrát to zdůraznit a ukázat na nějakém příkladu trojí podoby jednoho a téhož co dobře znají (led–voda–pára, dítě–dospělý–stařec, atd…). Dejte příležitost formou hry, rituálu, modlitby zdůraznit jednotu, ve které se projevuje radost z jednoty.

V trojici je také přítomen ženský prvek — Bůh nás stvořil jako muže a ženu ke svému obrazu, takže Bůh nemůže být „jen“ mužského rodu, ale má v sobě mnoho mateřského a něžného. Proto Duch svatý (hebr. Rúah) je ženského rodu a přestavuje tuto stránku Božího bytí, která je nám poslána jako Duch…

Jednota může být i špatná (viz Stavění bábelské věže), zneužitelná ke zlu a potlačení různosti.

Dětem nejspíš není nutné zdůrazňovat, že slova o křtu jsou již doplněním církevních otců, a nejspíš nejsou ani autentickými slovy Ježíše.

Při mluvení o křtu bude jistě starší děti napadat, že jsou také vynucené křty (dějiny církve atd…). Boží láska však člověka doprovází, i když o tom neví, i když si jí ještě nedovede vážit.

Odkazy

Schütte, Heinz: *Ekumenický katechismus. Církev všech křesťanů II.* Praha: Vyšehrad, 2003; str. 47n.

Mrázek, Jiří: *Evangelium podle Matouše.* Praha: Centrum biblických studií AV ČR a UK v Praze ve spolupráci s Českou biblickou společností, 2011.

Chancellor, Deborah: *366 biblických příběhů pro nejmenší.* Praha: Knižní klub, 2003.

Ratzinger, Josef: *Úvod do křesťanství.* Brno: Petrov, 1991.

Pinchbecková, Lesley: *Hry trochu jinak. Tematické hry k objevování Bible.* Praha: Samuel, 2007.

Svatá Trojice. http://goo.gl/zSGgwU *(pracovní list).*

Mr. Owl Explains The Trinity. Dostupné z http://youtu.be/ZOUrpHnM3s8 *(video).*

What is the Trinity? http://youtu.be/1gCv-FAjgps *(video).*

Sloup Nejsvětější Trojice v Olomouci. http://youtu.be/K6RUORdQv_8 *(video)*.

Kid's Trinity Pyramid. http://goo.gl/fFN49q *(v angličtině, pyramidka do dlaně se třemi stranami, Otec — Syn — Duch, a přesto v jednom tvaru, jen z jiné stránky)*.

Trinity flexagon. http://goo.gl/I5bVlI *(skládačka jako naše české „do nebíčka do peklíčka", možno vytisknout a předělat na českou verzi, inspirace nápadem)*.

Sokolov, Stanislav — Hayes, Derek W.: *Mistr zázraků.* Rusko/Velká Británie, 2000. *(Film; nejsilnější scénou je právě vyslání učedníků a jejich pověření zvěstovat. Neznám vhodnější ztracení se před zraky učedníků.)*

Pro děti

Pro předškolní děti

Ježíš se chtěl se svými učedníky rozloučit. Víte, děti, kam Ježíš odcházel? A kdybyste si chtěly s někým dát sraz na tajném místě, aby tam nepřišli třeba zlí vojáci, kde byste na přátele čekali? Máte nějaké místo s vašimi kamarády, kde se schováváte (kluci si stavějí bunkry…)?

Ježíš si našel své učedníky (přátele) v kraji, kde se lidem žilo velmi zle a byli často velmi chudí nebo velmi hříšní a ubližovali si. Z těchto chudáků a hříšníků si Ježíš vybral své přátele (učedníky), aby je naučil, co je to přátelství, láska a odpuštění. Aby se lidé měli rádi, musí jim někdo říct, jak je má rád Pán Bůh. To se učedníci učili celou dobu od Ježíše. A tam, kde to všechno začalo, tam se také vrátili, aby se rozloučili.

Ale proč se říká učedníkům učedník? Kdo je to? Je to ten, kdo se má něco naučit.

Kopec (ukázat obrázek nějakého kopce, zmínit kopec za naší obcí, který všichni dobře znají).

Loučení znamená, že se máme rádi a chceme dát druhému razítko do dlaně (podáváme si ruku) a taky do srdce. Proto na sebe mluvíme a říkáme si hezké věci a koukáme na sebe, abychom se otiskli druhému do paměti a do srdce. Proto se Ježíš loučí se svými učedníky a nezmizí si jen tak bez rozloučení, když se vrací, odkud přišel, do Božího království, které mu Otec nebeský dal.

Učedníci se učili. Ale teď, když Ježíš odchází k Otci, budou učit každého, kdo bude chtít, jak mít rád druhé a sebe a Pána Boha i všechno živé kolem sebe. Když budou učit, pak z nich už nejsou učedníci, ale apoštolové. Protože mají roznést dobrou zprávu (ukázat nějakou poštu — poštovní kabelu) do celého světa (taky černouškům a eskymákům…).

Následuje diskuze s dětmi: Co jste se už naučili od nějakého dospěláka? Co znamená být dospělý? Že to můžu dělat sám taky dobře, protože jsem se to naučil od někoho, kdo mi věří,

že to zvládnu (rozvyprávět).

Činnost: Ukažte, děti, co umíte, co byste dokázali naučit někoho jiného? (zavázat si boty, zpívat, Námět na činnost? Hru? Kreslení? Námět na pracovní list, domalovánku, vymalovánku, puzzle — cokoliv je dobré… A dá se naučit, jak poslouchat krále Ježíše v jeho království? Všude kde ho lidé poslouchají, vládne dobrý král Ježíš Kristus. Proto nám poslal Ducha svatého, aby nám promlouval do srdce.

Pomůcky: obrázek kopce, nebo hromádka připomínající kopec, figurky lega či jiné a animování příběhu o učednících, Ježíšovi a andělech v bílém, kopci a „ztracení se z očí“ i vyslání do světa.

Pro mladší děti

Vzkříšený Ježíš se svým učedníkům ukázal mnohokrát. Rány na jeho rukou a nohou jim dokazovaly, že je to opravdu jejich Mistr, jak mu říkali. Nebylo to ale snadné pochopit, když ho viděli na vlastní oči viset na kříži.

Ježíš věděl, že musí povzbudit všechny, kdo při něm stáli a měli ho rádi. Proto se ukázal více jak pěti stům mužů a žen najednou, aby mu znova uvěřili, že má moc vítězit nad smrtí a mocí zla.

Ježíš se měl brzy vrátit zpátky k Otci do nebe. Učedníci pak budou muset pokračovat v jeho práci sami bez něj. Zvládnou to? Proto si Ježíš vybral dvanáct učedníků. Každý z nich uměl něco jiného, a proto uměl promlouvat k jiným lidem. S jakými lidmi si více rozumíš (jaká máš obdarování)? Podobně to měli také učedníci a Petr měl být ten, kdo je povede namísto Ježíše.

Ježíš se zjevil svým přátelům vícekrát, ale nakonec se s nimi domluvil, že se jim ukáže na jedné hoře v Galileji, kde kdysi společně začínali. Chtěl je připravit na nový život bez své vlastní přítomnosti. Řekl jim, že budou brzy pokřtěni Duchem svatým. Ne vodou, ale Duchem, tím stejným Duchem, který dával sílu, moudrost i moc konat zázraky Ježíšovi.

Křest v Duchu bude novým začátkem, vysláním do služby. Už se nebudou ptát, ale budou Bohu naslouchat a rozumět jeho vůli tak, jako to dělal Ježíš. Duch svatý dává odvahu kázat před vzdělanými a bohatými i mocnými lidmi. Duch bude radit i dělat radost v srdci všem učedníkům, kteří se budou učit Božímu království až do dnešních dní.

Proto dostávají slíbeno od Ježíše, že se nemají bát šířit jeho příběh i učení do celého světa. Potom jim řekl, že je mu dána moc nad celým světem (i nad zlem), a proto se nemáme světa bát, protože s námi bude až do konce tohoto světa. Řekl: Já s vámi jsem až do konce tohoto světa.

Pak začal pomalu mizet v oblaku, až se nakonec úplně ztratil učedníkům z očí, takže už ho neviděli. Učedníci by tam hleděli pořád až doteď, kdyby se před nimi neobjevili dva muži v zářivě bílém rouchu. Pravili: „Jednoho dne se Ježíš vrátí na Zemi právě tak, jak jste ho viděli před chvílí odcházet“.

Poté se učedníci rozběhli do Jeruzaléma, odkud předtím utekli, a když je naplnil Duch svatý, dostali odvahu dělat to, k čemu je Ježíš poslal. Už nebyli učedníci, už se stali apoštoly. Předávali zprávu o Božím království dalším a dalším lidem a ta zpráva přišla jednoho dne i ke každému z nás.

Tak může být Bůh jako Duch svatý s každým člověkem na světě najednou, protože může být jako Duch v srdci každého člověka a nemusí stát jen před některými jako Ježíš. O to Bohu jde, aby mohl být nablízku, v srdci každého člověka.

Proto věříme, že je Bůh člověku znám jako svatá Trojice. Třikrát jeden a ten stejný Bůh. Je to největší tajemství Boží, na které nejspíš nikdy nepřijdeme, ale je krásné vědět, že Bůh je láska, která se chce nabídnout a rozdělit všem.

Pomůcky: led — ukázka proměnlivých podob jedné věci — jednotu harmonie částí neruší; tři fotografie jednoho člověka (dětství — dospělost — stáří); vejce — jeden smysluplný celek, který poznáváme nejen zvenčí, ale také zevnitř, když jdeme pod povrch.

Pro starší děti

Po svém vzkříšení z mrtvých se Ježíš ukázal svým přátelům učedníkům vícekrát. Ukázal se víckrát proto, aby žádný, komu opravdu chyběl, nepochyboval, že ho nebeský Otec vrátil do života. Ježíš navštěvoval všechny, kdo to potřebovali, aby jejich víra neslábla, ale naopak rostla.

Ježíš je chtěl připravit na nový život, ve kterém už je nebude „vodit za ručičku“. Ježíš nechce, abychom hleděli a obdivovali někoho druhého. To je málo. To je jako koukat příliš na televizi či počítač. Taky se nezvedneme. Ježíš po nás chce, abychom se zvedli a pro druhé i pro Pána Boha něco krásného taky udělali. Jsme učedníci a ti se učí.

Ježíš si s nimi dal sraz na místě, kde s nimi začal, kde k nim poprvé promlouval a kde je učil. Na hoře někde v Galileji, kde vyrůstal a kde byl doma. Tam se s nimi také loučil.

Řekl jim, že mají čekat na Ducha svatého, který je provede životem namísto něj. Nebudou se už schovávat za Ježíše jako malé děti. Odteď už se učedníci nemusí bát, že nebudou umět mluvit. Když o to budou stát, Ježíš k nim pošle svého Ducha. Toho Ducha, který dával Ježíšovi moudrost, sílu, odvahu, lásku ke všem lidem. Duch svatý dává učedníkům a učednicím jistotu,

že je Bůh na jejich straně, i když jsou všichni proti nim. Duch bude v nich a díky Duchu jsme s Ježíšem i Otcem v nebesích propojeni také my. Máme anténu na signály Božího království. Sami budeme velkými, dobrými a láskyplnými lidmi, když se necháme vést Duchem svatým.

Ježíš se s nimi ale neloučil. Také jim řekl, proč si je vybral a proč s nimi po tři roky chodil. Vybral si je proto, že jsou Bohu blízko a mají cit pro jeho království. Řekl jim, že budou brzy pokřtěni Duchem svatým, aby mohli začít dělat stejné věci, které mezi lidmi konal on. Pak jim řekl, že již přišel čas a musí odejít, aby oni roznesli jeho slova i skutky ke všem lidem na zemi. Pak Ježíš zmizel učedníkům z očí. Ale ne ze srdce a ze života.

Učedníci upřeně hleděli vzhůru za Ježíšem na oblohu. Věděli, že je to naposledy. Náhle ho ukryl před jejich zraky zářící mrak. Potom se zničehonic vedle nich objevili dva muži. Oba byli oblečeni v zářivě bílém rouchu. Byli to andělé. Vzpomínáte děti? Kde byli v Ježíšově příběhu všude andělé?

Kdyby na ně andělé „nehoukli“, asi by tam koukali a čekali, kdy se Ježíš vrátí, dodnes. Andělé jim řekli: „Co tady koukáte k nebi jako telata na nová vrata? Huš! Tak už jděte, kino skončilo! Čekejte na Ducha svatého a připravte se na velké věci.“ Jen si vzpomeňte, kde všude andělé pomáhají porozumět Ježíšovu příběhu (nebo hledej v evangeliu).

Ježíš nechce, aby se církev zabývala zbytečně zázraky a nadpřirozenými úkazy. Chce, abychom sami na sobě ukázali, že největším zázrakem je být podobný tomu, koho máme rádi, koho si vážíme jako svého Pána. Ježíš neumíral proto, abychom na něho zapomněli, ale abychom z jeho lásky čerpali sílu a dobrými skutky a vírou měnili náš svět na život v Božím království.

Přesah

Udělej si také testament — dokážeš si představit, co bys chtěl říct lidem, které máš rád, když bys odcházel navždycky? Co by lidem moc pomohlo, kdyby začali dělat. Dokázal bys to zapsat?

Hra vhodná na téma sv. Trojice — hra se jmenuje TŘIKRÁT a nejprve je zapotřebí připravit si seznam kategorií, jako například:

planety	skladatelé
květiny	malíři

divoká zvířata	země
barvy	dívčí jména
prezidenti	chlapecká jména
stromy	ryby
potraviny	hlavní města

Rozdělte skupinu do dvou družstev. Zaměřujte se střídavě na všechna družstva a postupně každého hráče požádejte, aby v jedné z vašich kategorií jmenoval tři věci. Můžete třeba kategorie i zúžit, například:

- tři žluté květiny;
- tři dívčí jména, která začínají na „D“;
- tři jehličnaté stromy.

Můžete také vybírat otázky tak, aby vyhovovaly schopnostem jednotlivce, aby byla soutěž pro všechny spravedlivá. Jakmile zadáte dítěti jeho kategorii, začne soupeřící tým pomalu odříkávat: „jedna! dva! tři!“ Až napočítá do tří, čas vypršel. Sledujte, kterému družstvu se podaří vymyslet nejvíce trojic.

Zeptejte se, kdo vám může říci, kdo představuje ze všech nejslavnější trojici. Někdo možná podotkne, že to je Boží Trojice. Nebo hrajte tuto hru spolu s jinými „trojičními“ hrami a zeptejte se dětí, co mají hry společného.

Hra: spojená baba ve trojicích

Baba se hraje jako vždy, ale hráči utvoří místo dvojic trojice. Trojice znamená trojjedinost — tři osoby, jež spolupracují společně jako jedna. O to se také děti musely pokoušet a to musely dělat, a právě v tom je tajemství „Boží Trojice“ — Otec/Syn/Duch společně jako jeden Bůh.

Nechte děti, aby společné téma hledali společně a samy.

Hra: Trojice — kartičky

Sady kartiček, které se prohodí mezi sebou a před zahájením hry se umístí do čtyř rohů místnosti. Každý z hráčů se po zahájení hry snaží popadnout jeden papírek a postupně hledá

dva další své partnery, až utvoří trojici, musí běžet a posadit se na jednu svou společnou židli (pro jednoho). Trojice, která zůstává stát, vypadává a hraje se znovu, ale vyřazuje se jedna série kartiček a jedna z židlí. atd… obměny možné!

voda	led	pára
chléb	topinka	sendvič
list	větev	strom
nůž	vidlička	lžíce
pírko	křídlo	pták
slunce	měsíc	hvězdy

Mohou tu být nejrůznější nápady, které např. přesahují nedělní setkání, aplikace do života, každodennosti, do liturgie.

Možná vás něco napadne, co neužijete, ale byla by škoda to zahodit — toto místo může být i odkladištěm dobrých nápadů.

Určitě i období liturgického roku vás inspiruje.

Liturgie

Rituál

Po celé období zakončovat trojičním požehnáním z 2 K 13,13: „Milost našeho Pána, Ježíše Krista, láska Boha Otce a společenství Ducha svatého s vámi se všemi!“

Děti by se měly naučit ta slova z požehnání (2 K 13,13) chápat a třeba je vyjádřit všemi možnými prostředky a na každém setkání trochu jinak. Říkat je mohou tři věkové kategorie každá (jakoby za jednu osobu), a přitom společně za ruce, aby zdůraznily také svou jednotu, kterou prožívají, protože se mají rádi (věk, kluci — holky…).

Písně

Svítá: 117 — *Je stále přítomná tvoje sláva*; 114 — *Jděte dál*; 86 — *Chvála*; 318 — *Vinný kmen*; 119 — *Jedno jsme v Duchu svatém*

Evangelický zpěvník: 675 — *Přijď již, přijď Duchu stvořiteli*; 678 — *Jeden Pán jedna víra*; 635 — *Tvá, Pane, láska*

Modlitba

Doporučuji se o modlitby se staršími dětmi podělit a rozdat jim nastříhané modlitby, ve kterých se oslavuje a děkuje za pestrost a různost, která se vzájemně těší a sjednocuje v radosti a vděčnosti (děti se mohou držet za ruce, aby prožily jednotu v různosti mezi malými i staršími — když budou mít zájem):

Nebeský tatínku děkujeme ti za to, že jsi nás stvořil jako různé lidi, jako malé i velké, jako mladé i staré.

Děkujeme ti, Pane Bože, za to, že máš rád pestrost a barvy, a proto jsi tak krásně stvořil náš svět.

Děkujeme ti, Ježíši, za to, že to všechno ukazuje na jednu věc, na jeden cíl, na jednu pravou lásku, která přichází jako zář slunce od našeho společného Otce v nebesích.

Děkujeme ti, Duchu, který jsi jako vítr, co tlačí správným směrem, a tam, kde jsi, rozumíme té krásné Boží řeči. Nauč nás naslouchat i rozumět a otevři nám oči, abychom rozuměli také lidem kolem nás a oni porozuměli, že je máš tak rád.

Děkujeme, že se nám ukazuješ v různých podobách tak, jak to právě potřebujeme, a přitom jsi to stále ty, a tvé oko i tvé milující dlaně nás stále doprovázejí. Za to ti moc děkujeme.

Prosíme tě za to, abychom o tom tvém tajemství různosti a jednoty uměli mluvit s druhými, abychom měli pestrobarevnost stále rádi a vždy ji chránili jak mezi lidmi, tak i v přírodě a ve svém životě.

Prosíme za lidi bez víry a naděje i bez radosti, ukaž se jim a potěš je. Amen.

Požehnání

2 K 13,13

Cílová skupina
Školní
Předškolní
Katechetické cykly
Církevní rok

Biblický odkaz (kat)

Matouš 28,16–20

Deuteronomium 6,4

Izajáš 61,1

Matouš 3,16–17